

Gergely József gyökérbútor-készítő beszél a szakmájáról

VISSZA A GYÖKEREKHEZ

Gerencsér Kinga
c. egyetemi tanár

Gergely József „gyökérművész” több évig dolgozott Németországban, ám egy idő után nagyon hiányzott neki Erdély és a szülőfaluja, Tekerőpatak. Elhatározta, hogy hazaköltözik és fiával összefogva, megteremtették az otthoni megélhetés alapjait. Ezután fordult érdeklődése a fagyökerek irányába, mint a kert- és lakásdíszítő elemek felé. Ez egy egyedi lehetőség, bútorok készítése gyökérdarabokból. Az így készített gyökérbútorok igazi unikumok. A természet formában és változatosságban olyan szépségeket alkot, amit az ember soha nem tud utánózni. A gyökérbútorok ezért egyedülálló műalkotások.

Az ötlet erdőjárás közben jött, amikor megtetszett neki egy szél által kifordított fa ágaskodó gyökere. Beindult a fantáziája, hogy mit lehetne abból kihozni? A farönkök, gyökértörzsek, azok vágásfelületi rajzolata sok fa esetén olyan egyedi formákat produkálnak, amelyek rendkívüli, utánozhatatlan látványt, formai gazdagságot nyújtanak. Természetes dekorációs elemek, a designbútorok látványos alkatrészeiként lakásunk díszei lehetnek. Gergely József szerint az egészben az a legjobb, hogy az alapanyag ingyen van, csak dolgozni kell vele. Fakitermelés után a gyökereket is el kell távolítani, s bár a fának ezen része értéktelen mások szemében, Józsefnek értékesek.

KEMÉNY MUNKA

A gyökerek kiszedése a földből szak tudást és nagy odafigyelést igényel. Kemény munka egyben kiforgatni a földből úgy, hogy ne sérüljenek meg

a gyökerek. Azután pár napig vagy akár egy hétig is eltart a tisztogatása. A munkát nem lehet túlzottan kifinomult szerszámokkal kezdeni. A befejező fázisnál már igen, de az elején, a mázsás falapokkal, több száz kilós gyökerekkel szemben „férfias” szerszámokra van szükség. Előbb metszőollóval, lombfűrészsel kivagdossa a hajszálgyökereket, pajszerrel, kőműveskalapáccsal kikapirgálja a homokot, és kerti slaggal tisztára mossa. Majd a gyökereket teljesen megtisztogatja a rajta maradt gyökérhámtól. A munka nem igényel nagy precizitást, inkább kitartást és munkabírást. Régebben kézzel végezte ezt a munkát, manapság már „víziborotvával” (így nevezi a nagy nyomású vízugarat), amellyel a gyökerekről lehántja a kérget. Mikor mindez megvan, pár hétig nézegeti, gondolatban tervezgeti, mit is lehetne csinálni belőle. Ugyanis a fának van egy olyan bosszantó

tulajdonsága, hogy csak elvenni lehet belőle, visszatenni nem. Ha elhamarkodottan vág le valamit, már hiába sopánkodik fölötte, az már úgy marad. Az alapos tisztítás és szárítás után az elképzelt formára alakítja, vagyis a felesleges részekről is megtisztítja a gyökeret. Asztal esetén a lapot üvegből vágatja ki, a vízszintbe állításáról a gyökerekbe fűrt csavarhüvelyek és csavarok gondoskodnak, amelyeket helyi vállalkozókkal csináltat.

FAVÉDELEM

Ezek után már csak a fakezelés van hátra, ami elsősorban a gombák elleni védelmet, illetve a fa védelmét jelenti a környezeti hatások ellen. A kezelés két részből áll: egy alapozásból, valamint a gyökér lakkozásából. Azonban a favédelem megújítására minden második évben szükség van. Nem így van ez a szakirodalomban reklámozott gyökérbútoroknál, legtöbbjéhez a teakfa gyökérfáját használják, mivel ez a tartóssága és ellenálló képessége miatt kiváló és tetszetős faképet ad. A teakfának származásától függően változik a színe és aranytól a sötétbarnaig terjed. Violett barnától a feketéig terjedő színes csíkok járják át a fát és jellegzetes kinézetet

Gergely József

adnak neki. Gergely József főleg luc-, vörösfenyő, kőris, fűz, jegenye, nyár és boróka gyökereit használja. Egy gyökérasztal és két pad elkészítése két hétig is eltart.

KÜLÖNLEGES TÁRGYAK

A mester fiának házáat nagyrészt az ő munkái díszítik és adják a berendezési tárgyak túlnyomó részét, amelyek mérhetetlen kreativitásról és alapvetően újszerű megoldásokról tesznek tanúbizonyságot. Már a kapun lógó különleges csillárok és a kerítés is vonzzák a látogatókat. A gyökérfaszakasztalát a család szerteágazó szálai adják. A gyökerek bútorkészítéséhez történő felhasználási lehetőségei szinte határtalanok. A gyökeret, mint egészet használjuk

érdekes külsőségeit és magunk alkotunk belőle egyedít. A különleges gyökérdarabokból összerakott bútoroknál a fa csaknem kövületként néz ki és ezáltal antik sármot kapnak a termékek. Semmi nem rendelkezik olyan masszív, tartós szilárdsággal, mint egy fa gyökere. Ezért a mester úgy gondolja, hogy helyesen jár el, ha a fának ezen részéből masszív fabútorokat készít. A gyökérfából készített bútoroknak egészen egyedi karakterük van és szokatlan struktúrájuk következtében elűtnek a sima, hagyományos fabútoroktól. Elvileg mindent lehet gyökérfából készíteni, de különösen szépek az asztalok, mert ezeket nem fedik le semmivel és minden oldalról beláthatók. Az asztalok azért is készülnek

Asztal üveglap nélkül

van a gyökérművészetnek, rokona, néhai Bálint István is készített bútorokat, szobaberendezéseket és emléktárgyakat gyökérből. Ilyen például a lakásban lévő tévéállvány. Gergely József is viszi tovább ezt a hagyományt, mert munkája során nemcsak fagyökerek hasznosításával foglalkozik, hanem különféle használati és dísz tárgyak létrehozásával is, a kerti virágtartótól a székeken keresztül a lépcsőkorlátig. Hiszen a gyökér fájából természetesen nemcsak bútorok készíthetők, hanem csodás dekorációs készítmények is, mint virágtartók, csillárok, szobrok, figurák, ruhaállványok vagy vázák. A gyökérből készített dekorációs tárgyak rögtön magukra vonzzák a tekintetet a szokatlan formájuk miatt. Gergely József termékei például egyedi műtárgyak, amit az anyatermészet alkotott. A gyökérbútorok messze a leginkább természetközeli bútorok. Mivel meghagyjuk olyan állapotban, ahogyan egykor növekedtek, tiszta, természetes érzést közvetítenek. Nincsenek lelapított természetellenes felületek, amelyek elveszítenék a kapcsolatot az egykori növekedési formával. A bútor sajátosságait a fa struktúrájához igazítja és nem fordítva. Ezen felül a legtöbb gyökérbútor egyetlen darabból készül, ezért stabil és robusztus. Az otthonunkba varázsolja a valódi fa és a természet csodálatos világát. ■

Fotó:
Héjj Botond

Terasz

és a természetadta formát építjük be a struktúrába – mondja József. Egy további lehetőség abban áll, hogy a gyökeret szétfűrészeljük és darabonként egymással összeenyvezzük. A szétvágással láthatóvá válnak a növekedési jellegzetességek és az évgyűrűk. Ezt a módszert használja például a dohányzóasztaloknál.

MASSZÍV EREDMÉNY

Minden gyökér másként növekszik. A gyökeret vagy meghagyjuk változatlanul, vagy kihasználjuk az

üveglappal, hogy étkezés közben a szép gyökérstruktúrát látni lehessen. Nagyon szereti ezt a munkát, és erkölcsileg is komoly sikereket aratott ezen rövid idő alatt. Kiállításokra hívták és hívják, szakmai előadásokra, újságcikk jelent meg róla a helyi lapokban, és belekerült a kézművesmesterségeket bemutató könyvbe is.

TERMÉSZETKÖZELI HATÁS

Gyergyótekerőpatakon, a Csíkszereda felé vezető út mentén található kis faluban egyébként hagyománya